

Michał Korbelak, Justyna Burkot

Autorytet nauczyciela w percepcji uczniów i ich rodziców

Problemy Współczesnej Pedagogiki 2/1, 7-16

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autorytet nauczyciela w percepcji uczniów i ich rodziców

Michał Korbelał, Justyna Burkot

Wydział Nauk Społecznych, Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Tarnowie

A b s t r a k t: Prezentowany artykuł dotyczy autorytetu nauczyciela. Przedstawiono w nim jego definicję w ujęciu kilku różnych autorów książek oraz badanej grupy osób. Wyróżniono kilka rodzajów autorytetów nauczycieli: ze względu na zakres wpływu autorytetu, ze względu na rodzaj kwalifikacji nauczyciela oraz ze względu na charakter stanów psychicznych, których występowanie uzależnione jest od poszczególnych kryteriów. Poruszone zostało również zagadnienie dotyczące roli, jaką pełni autorytet nauczyciela w procesie nauczania oraz uczenia uczniów. W niniejszym artykule omówiono w skrócie grupę osób badanych, miejsce badań, a także przyjęte na potrzeby prowadzonych badań: problem główny, hipotezy oraz zmienne. Ukazano, jakie znaczenie – zdaniem uczniów oraz rodziców – pełni autorytet nauczyciela, jakie cechy wpływają pozytywnie, a jakie negatywnie na jego posiadanie oraz jakie filary warunkują jego występowanie. Przytoczono cel badań dla uzyskania niezbędnych informacji dotyczących znaczenia autorytetu nauczyciela w badanym środowisku szkolnym oraz roli, jaką odgrywa on w procesie nauczania, jak i uczenia się poszczególnych uczniów. Ponadto przyjęty został problem główny, sformułowano także hipotezę główną oraz hipotezy szczegółowe. W podsumowaniu podano wnioski końcowe, wynikające z analizy przeprowadzonych badań.

Słowa kluczowe: autorytet, nauczyciel, uczeń, edukacja, rozwój, wychowawca, motywacja, szacunek, zaufanie

1. Wprowadzenie

Autorytet to z łaciny ‘powaga’, ‘znaczenie’. Człowiek z autorytetem jest poważny, wiarygodny, znaczący i godny zaufania. Autorytet nie zawiera w sobie żadnego przymusu, a człowiek z autorytetem pociąga innych swoją ogromną wewnętrzną siłą. Skuteczność każdej pracy wychowawczo-dydaktycznej nauczyciela z uczniami, jak również możliwości

Korespondencja w sprawie artykułu: dr Michał Korbelał, Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Wydział Nauk Społecznych, Katedra Nauk o Wychowaniu, ul. Waryńskiego 14, 33-100 Tarnów, Poland, tel. +48 14 65 65 524, e-mail: michal.korbelał@mwse.edu.pl.

wywierania na nich wpływu i budzenia motywacji do nauki w dużej mierze uzależnione są od tego, czy dany wychowawca cieszy się wśród swoich uczniów autorytetem (Paszkie-wicz, 2014). We współczesnej pedagogice pojęcie „autorytet nauczyciela” rozumiane jest jako „szacunek, zaufanie i poważanie dla nauczyciela jako eksperta naukowego, doradcy, przewodnika w trudnościach” (Różycka, 2004, s. 254). Autorytet nauczyciela definiowany jest również jako „zespół wielu różnorodnych właściwości wychowawcy, dzięki którym uczeń bez wyraźnych zakazów i bez strachu przed karą ulega wychowawczemu wpływowi nauczyciela, a w szczególności chętnie stara się stosować do jego wymagań” (Pomykało, 1993, s. 35). Nauczyciel z autorytetem to osoba ceniona i szanowana przez uczniów, stanowiąca wzór do naśladowania. Posiada duży zasób wiedzy z przedmiotu, którego naucza, a także pozytywne cechy osobowości, które motywują uczniów do nauki oraz pomagają w obraniu dalszej drogi życiowej (Kaszubska, 2013, s. 34). Posiadany przez nauczyciela autorytet powinien ujawniać się przede wszystkim w atmosferze oraz szacunku dla uczniów. Na autorytet składa się: prawość charakteru, wysoka kultura osobista (czyli klasa), kapitał intelektualny, zaufanie innych, fachowość, a także odwaga cywilna. Źródłem autorytetu nauczyciela mogą więc być nie tylko jego umiejętności, wiedza oraz cechy osobowościowe, ale także określony sposób działania i postępowania zgodny z takimi wartościami jak: sprawiedliwość, uczciwość, prawdomówność oraz szacunek do drugiego człowieka (Paszkie-wicz, 2014, s. 112).

2. Rodzaje autorytetu nauczyciela

Autorytet nauczyciela nie jest więc „zjawiskiem występującym samoistnie, lecz jest złożonym zjawiskiem społecznym, które wynika ze specyficznych stosunków interpersonalnych i stanowi istotny element niektórych dziedzin życia społecznego” (Badura, 1981, s. 95). To od samych nauczycieli zależy, czy dając przykład swoim postępowaniem oraz podejmując wysiłek związany z rozumieniem świata, staną się dla uczniów autorytetem, czy jedynie zagubią się w chaosie informacji otaczającego świata i jego złożoności (Leśniak, 2008). Istnieje duża rozbieżność między potrzebą posiadania autorytetu a sposobem jego zdobywania. Potrzeba ta dotyczy głównie nauczycieli, natomiast drogi prowadzące do jej zdobycia są zróżnicowane. Powoduje to powstanie różnego rodzaju autorytetów, których występowanie uzależnione jest od poszczególnych kryteriów (Jazkiewicz, 1999).

Wyróżnić można następujące rodzaje autorytetu nauczyciela (Szempruch, 2013):

1. Ze względu na zakres wpływu autorytetu:
 - **autorytet środowiskowy** – nauczyciel staje się tutaj autorytetem dla rodziców, innych podmiotów, a także partnerów procesu pedagogicznego w środowisku, w zakresie programowania, organizowania, koordynowania oraz egzekwowania działań wychowawczych;
 - **autorytet szkolny** – nauczyciel jest autorytetem przede wszystkim dla uczniów, z którymi prowadzi zajęcia w szkole.
2. Ze względu na rodzaj kwalifikacji nauczyciela:
 - **autorytet naukowy** (intelektualny) – oznacza dyspozycje instrumentalne z zakresu wiedzy oraz specjalności zawodowej nauczyciela. Wiąże się on z zaufaniem w prawdziwość wypowiedzi, uzasadnień oraz twierdzeń;

- autorytet moralny (wychowawczy) – dotyczy dyspozycji kierowanych w rozumieniu norm i zasad postępowania wobec uczniów. Jest on rozpatrywany w kontekście norm etycznych, które obowiązują w zawodzie nauczyciela, a także w kategoriach obowiązków i powinności.

3. Ze względu na charakter stanów psychicznych:

- autorytet zewnętrzny – wynika z żądzy władzy i wygórowanych ambicji nauczyciela, dążącego do podporządkowania sobie uczniów poprzez stosowanie wobec nich przymusu oraz ustanowienie zakazów i nakazów, nie zaś z osobistych jego zalet czy też usług. Nauczyciela takiego charakteryzuje wrogość wobec indywidualizmu ucznia oraz wymuszanie uległości. Autorytet ten wykorzystywany jest w wychowaniu autorytatywnym;
- autorytet wewnętrzny – intencją działań nauczyciela jest tutaj przede wszystkim dobro uczniów, a także pobudzanie ich energii twórczej, mobilizowanie do działania i wysiłku oraz wytrwałości w realizacji przyjętych celów. Nauczyciel taki konstruktywnie wpływa na postępowanie swoich uczniów, mobilizując ich do samodzielnego działania, poprzez stymulowanie ich wyobraźni oraz intelektu.

W środowisku szkolnym, w którym przebywają uczniowie, można spotkać dwa podstawowe typy autorytetu nauczyciela (Paszkievicz, 2014):

- autorytet ujarzmiający – oparty na bezwzględnym podporządkowaniu się wychowanków. Nauczyciel budujący swój autorytet w powyższej formie tłumi samodzielną oraz inicjatywę swoich uczniów, narzucając im z góry gotowe wzory, sądy i postawy. Zmusza on tym samym uczniów do zajmowania biernej postawy, która powoduje wywołanie w nich poczucia braku wiary we własne możliwości;
- autorytet wyzwalający – polega na budzeniu przez nauczyciela inicjatywy w uczniach, a także kształceniu ich samodzielną. Nauczyciel skłania tym samym uczniów do aktywnej postawy, budząc w nich wiarę we własne możliwości oraz rozwijając twórcze postawy, zdolne do samodzielnego doskonalenia własnej osobowości.

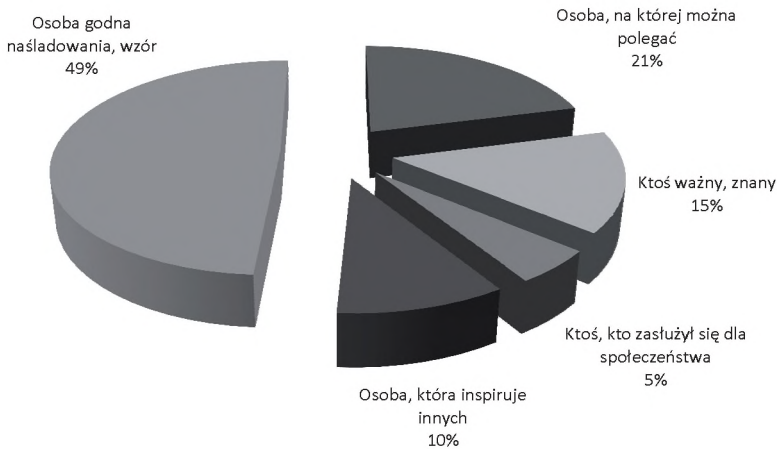
W środowisku szkolnym preferuje się występowanie autorytetu nauczyciela, któremu uczniowie dobrowolnie się podporządkowują i wysoko sobie go cenią, nie czyniąc tego jedynie ze strachu, obowiązku czy też podporządkowując się poleceniu. Autorytet wychowawczy nie powinien ograniczać rozwoju intelektualnego oraz społeczno-moralnego uczniów, lecz przede wszystkim winien go wspomagać, a także skłaniać do samodzielnego doskonalenia własnej osobowości, rozwijania postaw twórczych i wiary we własne siły oraz możliwości. Nauczyciel swoją postawą, cechami osobowości, a także sposobem działania ma budzić uznanie, podziw oraz chęć współpracy, a nie jedynie lęk i strach. Autorytet nauczyciela powinien dawać więc uczniowi szansę wyboru lepszej drogi rozwoju, a nie ograniczać jego wolność (Jazukiewicz, 1999, s. 71).

3. Rola oraz znaczenie autorytetu nauczyciela w środowisku szkolnym w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań

Celem prowadzonych badań ankietowych było uzyskanie niezbędnych informacji dotyczących znaczenia autorytetu nauczyciela w badanym środowisku szkolnym oraz roli, jaką odgrywa on w procesie nauczania, jak i uczenia się poszczególnych uczniów. Badaniami zostało objętych 73 uczniów Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Stróżówce, którzy dobro-

wolnie wzięli w nich udział. Wśród ankietowanych były 64 kobiety i 9 mężczyzn, 53 badane osoby zamieszkują wieś, natomiast pozostałe 20 osób pochodzi z miasta.

Badanie ankietowe przeprowadzone było również wśród 54 rodziców, których dzieci uczęszczają do Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Stróżówce. W skład badanej grupy wchodzi 45 kobiet i 9 mężczyzn. Ich przedział wiekowy jest zróżnicowany: 32 rodziców jest w wieku 31–40 lat, 19 – w wieku 41–50 lat, a 3 rodziców w wieku 51 lat i więcej. Wykształcenie badanych to: podstawowe – 3 osoby, zasadnicze zawodowe – 8 osób, średnie zawodowe – 15 osób, średnie ogólnokształcące – 7 osób, policealne – 5 osób oraz wyższe – 16 osób. Spośród ankietowanych rodziców 38 osób mieszka na wsi, natomiast pozostali w liczbie 16 mieszkają w mieście.

Rysunek 1. Procentowy obraz znaczenia pojęcia „autorytet” z punktu widzenia uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Jak wynika z danych przedstawionych na rysunku 1, uczniowie uczęszczający do Szkoły Podstawowej oraz Gimnazjum w Stróżówce uważają nauczyciela z autorytetem za osobę godną naśladowania, stanowiącą wzór dla innych. W dalszej kolejności jest to osoba, na której można zawsze polegać; ktoś ważny, znany; dalej osoba, która inspirowuje innych; najmniej osoba zasłużona.

Tabela 1. Najważniejsze cechy charakteryzujące nauczyciela z autorytetem w opiniach uczniów

Lp.	Cechy charakteryzujące nauczyciela z autorytetem	Liczba odpowiedzi	Odsetek badanych*
1.	Jest nauczycielem z powołania	34	46%
2.	Traktuje uczniów po partnersku	32	44%
3.	Odnacza się wysoką kulturą osobistą	30	41%

4.	Charakteryzuje się wysokim poziomem wiedzy ogólnej	30	41%
5.	Potrafi być krytyczny wobec siebie	25	34%
6.	Jest zaangażowany w działalność społeczną, polityczną, religijną	22	30%
7.	Ciągle podnosi swoje kwalifikacje (studia podyplomowe, kursy itp.)	21	29%
8.	Odnacza się idealną postawą moralną i etyczną	16	22%
9.	Zachowuje dystans w relacjach z uczniami	16	22%

* % nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Nauczyciel z autorytetem jest osobą obdarzoną przez uczniów wielkim szacunkiem. Stanowi on wzór warty naśladowania. Zdaniem uczniów nauczyciel z autorytetem to przede wszystkim nauczyciel z powołania (46%), traktujący uczniów po partnersku (44%). Cechuje go wysoka kultura osobista (41%), wysoki poziom wiedzy ogólnej (41%) oraz krytycyzm wobec samego siebie (34%). Jest zaangażowany w działalność społeczną, polityczną, religijną (30%). Ustawicznie podnosi swoje kwalifikacje, realizując studia podyplomowe, kursy (29%). Odnacza się idealną postawą moralną i etyczną (22%). Zachowuje dystans w relacjach z uczniami (22%).

Tabela 2. Cechy negatywnie wpływające na sposób postrzegania nauczyciela

Lp.	Negatywne cechy nauczyciela	Liczba odpowiedzi	Odsetek badanych*
1.	Niesprawiedliwość wobec uczniów	62	84%
2.	Surowość	41	56%
3.	Brak zaangażowania w pracę z uczniami	39	53%
4.	Brak umiejętności zainteresowania uczniów tematem	35	48%
5.	Dystans w kontaktach z uczniami	16	22%
6.	Ciągła nieobecność	14	19%
7.	Luki w wiedzy	13	18%
8.	Niekonsekwencja	12	16%

* % nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Według badanej grupy uczniów nauczyciela bez autorytetu wyróżnia przede wszystkim niesprawiedliwość wobec uczniów (84%), surowość (56%), brak zaangażowania w pracę z nimi (53%), a także nieumiejętność zainteresowania uczniów tematem zajęć (48%), dystans w kontaktach z uczniami (22%), ciągła nieobecność (19%), luki w wiedzy (18%) oraz niekonsekwencja (16%).

Nauczyciel bez autorytetu swoim przykładem i postawą nie motywuje uczniów do nauki oraz rozwijania i pogłębiania swoich zainteresowań. Prowadzi on często swoje zajęcia w mało interesujący i atrakcyjny sposób, uczniowie ignorują jego polecenia i przeszkadzają w prowadzeniu zajęć. Brak autorytetu nauczyciela wpływa zatem w sposób negatywny na ogólny poziom edukacji.

Natomiast z punktu widzenia rodziców nauczyciel z autorytetem wpływa w znaczący sposób na proces kształcenia. Zachęca on uczniów do nauki, staje się dla nich wzorcem do naśladowania, mobilizuje do rozwijania i pogłębiania zainteresowań, poszerzania zakresu posiadanych umiejętności, jak również otwierania się na to, co nowe, a dotychczas nieznanne.

Tabela 3. Istotne cechy charakteryzujące nauczyciela z autorytetem w opiniach rodziców

Lp.	Cechy charakteryzujące nauczyciela z autorytetem	Liczba odpowiedzi	Odsetek badanych*
1.	Jest nauczycielem z powołania	45	83%
2.	Charakteryzuje się wysokim poziomem wiedzy ogólnej	27	50%
3.	Odznacza się wysoką kulturą osobistą	25	46%
4.	Odznacza się idealną postawą moralną i etyczną	21	39%
5.	Ciągle podnosi swoje kwalifikacje (studia podyplomowe, kursy itp.)	21	39%
6.	Traktuje uczniów po partnersku	19	31%
7.	Potrafi być krytyczny wobec siebie	13	24%
8.	Zachowuje dystans w relacjach z uczniami	11	20%
9.	Jest zaangażowany w działalność społeczną, polityczną, religijną	10	19%

* % nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

Nauczyciel z autorytetem to przede wszystkim nauczyciel z powołania (83%). Cechuje go wysoki poziom wiedzy ogólnej (50%) oraz wysoka kultura osobista (46%). Odznacza się on idealną postawą moralną oraz etyczną (39%). Podnosi własne kwalifikacje (39%), a ponadto traktuje uczniów po partnersku (31%). Potrafi być krytyczny wobec siebie (24%), zachowuje dystans w relacja z uczniami (20%) i jest zaangażowany w określony rodzaj działalności (19%).

Jak wynika z analizy badań przeprowadzonych w gronie rodziców, nauczyciel winien posiadać autorytet, gdyż wzrasta wówczas poziom edukacji. Zdaniem rodziców uczniowie niechętnie uczęszczają na zajęcia do wychowawców, którzy budzą lęk, niepokój, brak empatii, ignorują uczniów.

Na potrzeby prowadzonych badań przyjęty został problem główny: Jaki wpływ na efektywność nauczania ma autorytet nauczyciela? Na podstawie zgromadzonych odpowiedzi należało stwierdzić, iż autorytet nauczyciela wpływa w pozytywny sposób na proces edukacji uczniów. Dzięki swojej postawie, cechom osobowościowym, a także odpowiedniemu przygotowaniu metodycznemu mobilizuje on uczniów do nauki oraz rozwijania i pogłębiania swoich zainteresowań. Potrafi w bardzo łatwy, przyjemny i zarazem zrozumiały sposób przekazać dzieciom wiedzę. Uczniowie bardzo chętnie uczęszczają na jego lekcje i – co najważniejsze – chcą się uczyć i poszerzać swoje zainteresowania. Z problemu głównego wynikają problemy szczegółowe: W jaki sposób brak autorytetu osłabia proces nauczania oraz w jaki sposób nauczyciel z autorytetem motywuje uczniów do nauki, a tym samym pozytywnie wpływa na proces nauczania i zwiększa szacunek wśród uczniów?

W odpowiedzi na postawiony problem główny sformułowano także następującą hipotezę główną, która brzmi: Przypuszcza się, iż na korzystne efekty w procesie nauczania wpływa autorytet nauczyciela. Mając na uwadze powyższe przypuszczenie, przyjęto hipotezy szczegółowe:

1. Zakłada się, iż brak autorytetu nauczyciela osłabia efektywność procesu nauczania.
2. Przypuszcza się, iż nauczyciel z autorytetem wpływa pozytywnie na proces nauczania i motywuje uczniów do nauki.
3. Uważa się, iż nauczyciel z autorytetem ma większy szacunek wśród uczniów.
4. Przypuszcza się, iż brak autorytetu nauczyciela jest jednoznaczny z nieposiadaniem szacunku wśród uczniów.

Zgodnie z założeniem (hipotezą główną) autorytet nauczyciela wpływa korzystnie na efektywność procesu edukacyjnego uczniów. Hipotezy szczegółowe także okazały się prawdziwe. Nauczyciel z autorytetem nie tylko wpływa pozytywnie na proces nauczania uczniów, ale także motywuje ich do nauki oraz pogłębiania i rozszerzania swoich zainteresowań, cieszy się on większym szacunkiem oraz uznaniem wśród wychowanków niż zwykły nauczyciel pozbawiony autorytetu. Brak autorytetu nauczyciela wpływa zawsze negatywnie na proces edukacji uczniów, osłabiając jej efektywność. Wychowawca nie potrafi przekazać uczniom wiedzy w prosty i zarazem zrozumiały sposób. Budzi on lęk oraz niepokój, a także brak szacunku, gdyż cechuje go często wrogie nastawienie, ignorancja, surowość i brak empatii. Uczniowie nie słuchają jego poleceń, przeszkadzają, rozmawiając z sobą.

Posiadanie autorytetu przez nauczyciela uzależnione jest od różnych czynników pełniących funkcję zmiennych zależnych. Opinie uczniów są w zasadzie zbieżne z poglądami rodziców (tabela 4). Najważniejszym czynnikiem kształtującym autorytet nauczyciela są jego cechy osobowościowe, wpływające na współpracę z uczniami. Dalsze miejsce zajmują posiadana wiedza oraz przygotowanie metodyczne.

Tabela 4. Filary warunkujące posiadanie przez nauczyciela autorytetu

Filary warunkujące posiadanie autorytetu	Wskazania uczniów		Wskazania rodziców	
	N	%	N	%
Cechy osobowościowe	36	49	23	43
Posiadana wiedza	27	37	21	39
Przygotowanie metodyczne	10	14	10	18
Razem	73	100	54	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety.

4. Podsumowanie

Autorytet nauczyciela odgrywa ogromną rolę w procesie edukacji uczniów, jest on przede wszystkim środkiem prowadzącym do realizacji zadań wychowawczych. Pobudza inicjatywę uczniów, kształci ich samodzielność oraz aktywizuje do samokształcenia i samowychowania, zapewniając im jednocześnie zadowolenie i szczęście osobiste.

Jak wynika z analizy literatury oraz prowadzonych wśród uczniów badań, niski poziom autorytetu nauczyciela może także wpływać w sposób ograniczający na wszechstronny rozwój uczniów. Wśród uczniów zdecydowanym poparciem cieszy się autorytet nauczyciela, który pobudza ich inicjatywę, kształci samodzielność oraz wpływa mobilizująco na proces samokształcenia i samowychowania. Relacja *uczeń – nauczyciel* wynikająca z posiadania autorytetu wskazuje na współzależność obu stron, jest to więc oparta na szacunku i wzajemnym zaufaniu.

Podsumowując przeprowadzone badania i zgromadzony dzięki nim materiał, można stwierdzić, że autorytet nauczyciela pełni znaczącą rolę w procesie edukacji. Wpływa pozytywnie na nastawienie uczniów wobec osoby wychowawcy oraz sposobu uczenia się. Jego oddziaływanie jest zgodne z interesem drugiej osoby i jest przez nią dobrowolnie przyjmowane. Staje się on dla nich wzorcem wartym naśladowania, a także osobą, na którą zawsze mogą liczyć.

Należy pamiętać, że w procesie edukacji uczniów ważne jest nie tylko to, co mówi nauczyciel-wychowawca, lecz także jak to robi, kiedy i gdzie wypowiada swoje zdanie oraz w jakim stopniu to, co mówi, zgadza się z tym, co czyni w rzeczywistości. Jeśli oczekujemy czegoś od uczniów, winniśmy tego samego wymagać od siebie. Nauczyciel musi więc postępować zgodnie z uznanym przez siebie systemem wartości. Jeśli chce, aby uczniowie byli dobrze przygotowani do zajęć, sam musi wywiązywać się w sposób należyty z podejmowanych zadań. Jeśli chce, aby uczniowie go słuchali, sam musi nauczyć się ich uważnie słuchać. Nauczyciel buduje swój autorytet w oczach uczniów zachowaniem i postawą. W budowanie autorytetu wychowawca powinien angażować się we wszystkich obszarach życia, nie tylko zawodowego i społecznego, ale także osobistego.

Jeśli nauczyciel nie będzie wykonywał swojej pracy z zapałem i pasją, kochał tego, co robi, podnosił swojej wiedzy i rozwijał zainteresowań, nie przyniesie to zamierzonych korzyści w procesie edukacji. Osoba taka nie wpłynie również pozytywnie swoim postępowaniem, cechami osobowości na proces nauczania oraz uczenia się uczniów. Nauczyciel bez autorytetu nie jest osobą pożądaną w środowisku szkolnym, ponieważ wpływa on negatywnie na proces edukacji uczniów. Autorytet nauczyciela zawsze kojarzony będzie z osobą godną zaufania, na której można polegać, stanowiącą wzór dla innych. Każda szkoła powinna więc w swoim gronie pedagogicznym posiadać takich przedstawicieli. Dzięki nim nauka staje się dla uczniów czymś łatwym i przyjemnym, dającym wiele radości i zadowolenia, a nie wynika jedynie z przymusu czy też obawy i strachu przed karą.

Bibliografia

- Badura, E. (1981). *Emocjonalne uwarunkowania autorytetu nauczyciela*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne.
- Jazukiewicz, I. (1999). *Autorytet nauczyciela*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Kaszubska, P. (2013). Autorytet nauczyciela w percepcji licealistów. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 9.
- Leśniak, M. (2008). Autorytet nauczyciela – trudne wyzwania współczesnej szkoły. *Nowa Szkoła*, 10.
- Mazurkiewicz, W. (1970). Wpływ autorytetu nauczyciela na zachowanie się uczniów i postawę wobec nauki. *Wychowanie*, 17.
- Paszkiwicz, A. (2014). *Skuteczna praca wychowawcza nauczyciela z uczniami*. Warszawa: Difin.
- Pomykało, W. (1993). *Encyklopedia pedagogiczna*. Warszawa: Fundacja Innowacja.
- Różycka, E. (2004). *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie ŻAK.
- Szempruch, J. (2013). *Pedeutologia. Studium teoretyczno-pragmatyczne*. Kraków: Impuls.

The teacher as a role model as perceived by pupils and their parents

Abstract: This article concerns the topic of the teacher as a role model, and presents the definition of this term based on the opinion of several different authors, and a studied group of people. This article addressed several types of “teacher as a role model” figures and further discusses the distinction, qualifications, and specific criteria of each category. Further, this article addresses the role of the teacher as a role model as it applies to the influence a teacher has in the teaching and learning process. This article shortly describes the group of studied people, the place of study, and the followings aspects adopted for the purposes of the conducted studies: the main problem, hypotheses and variables. Both pupils and parents’ views on the importance of the “teacher as a role model” have been shown, as well as the relation of positive and negative influence a teacher can have on the student body. The objective of the study was to gather necessary information about the importance of the teacher as a role model in the school environment, the role played by the role model in the teaching process, as well as its impact on the

learning process of individual pupils. In addition to discussing the main problem, the main hypothesis and specific hypotheses have been formulated. Final conclusions that result from the analysis of the conducted studies have been described in the conclusion.

Key words: role model, teacher, pupil, education, development, tutor, motivation, respect, trust
